

Наталія Бойко,
асистент кафедри мовознавчих дисциплін

РОЗВИТОК ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ УЧНІВ ДО НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Анотація. У статті аналізується ставлення учнів до німецької мови як навчального предмета у початковій школі, висвітлюються труднощі, які можуть виникати в учнів при оволодінні іноземною мовою на початковому етапі.

Ключові слова: іноземна мова, початкова школа, учень, напрям, засіб, знання, уміння, навички, оволодіння іноземною мовою.

Актуальність дослідження. Як відомо, в процесі навчальної роботи в учнів створюється певне суб'єктивне ставлення до кожного предмета, який вони вивчають. Створити правильне ставлення до предмета можна лише тоді, коли вчитель озброєний педагогічними знаннями та уміннями, якщо він зуміє використати специфічні особливості навчального матеріалу та методики навчання, яку він застосовує для виховання інтересу та любові до свого предмета. Не можна виявити справжнє ставлення учнів до німецької мови як навчального предмета, спираючись лише на висловлювання учнів. Тому завдання вчителя – уточнити в кожному випадку, що лежить в основі сформованого суб'єктивного ставлення – істотні особливості німецької мови як навчального предмета чи деякі випадковості, неістотні обставини. Виявлення справжнього ставлення учнів до німецької мови як навчального предмета потребує всебічного вивчення роботи цього учня, колективу, членом якого він є, і системи навчання в даному класі.

Об'єктом дослідження є навчально-виховний процес у початковій школі, а **предметом** – знання, вміння та навички учнів на уроці німецької мови в початковій школі.

Основне призначення іноземної мови як предметної галузі шкільного навчання – сприяти в оволодінні учнями уміннями і навичками спілкуватися в усній і писемній формах відповідно до мотивів, цілей і соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах і ситуаціях [2, с.3].

Із середини 60-х років педагоги (Андруховець П.В., Василенко М.Р. та ін.) зіткнулися із проблемою збільшення труднощів у навчанні школярів. Цікаво відзначити, що за даними психолого-педагогічних досліджень труднощі у процесі навчання відчувають від 15% до 40% учнів молодших класів [3, с.25].

У ряді методичних досліджень [1, с.260] розглядаються три основні напрями неспішності дитини:

- соціальний напрям;
- пізнавальний напрям;

- фізіологічний напрям.

Проаналізуємо кожний із трьох напрямів.

До соціальних труднощів відносять:

1) труднощі у галузі відносин із дорослими, наприклад, недостатнє розуміння професійної ролі вчителя, невміння будувати відносини у процесі навчальної діяльності;

2) труднощі у галузі відносин із однолітками, наприклад, діти не можуть встановити контакт з однокласниками; невміння будувати спільну діяльність з іншими дітьми;

3) труднощі у встановленні та визначенні самооцінки: як правило, самооцінка завищена або занижена, і, як наслідок, невміння правильно оцінювати свої дії та вчинки;

4) відсутність мотивації учня.

До пізнавальних труднощів відносять:

1) недостатню довільну увагу (дитина не може сконцентрувати увагу впродовж необхідного часу, відволікається тощо);

2) несформованість розумового плану дій (школяр не може виконувати завдання „про себе”, потребує зовнішньої опори);

3) порушення короткочасної пам'яті (виробляє незначний обсяг інформації, погано утримує проміжні матеріали);

4) мовленнєві недоліки (учень плутає слова за звучанням, неправильно вимовляє окремі звуки, відповідає вигукам).

Слід зазначити, що основні предмети, у вивченні яких виступають на перший план проблеми молодших школярів, - це математика та мова. Однак не завжди учень, невстигаючий з математики, є невстигаючим з мови та навпаки. Тому вчителю, який працює з дитиною, важко визначити причини труднощів для своєчасної корекції та допомоги.

Аналізуючи особливості труднощів в учнів молодших класів у процесі вивчення німецької мови, відзначимо два види можливих причин:

- психологічні причини, які передбачають недостатній рівень розвитку будь-яких пізнавальних процесів;

- специфічні причини, які пов'язані з найбільш вірогідними помилками у методиці викладання [4, с.2-3].

Розглянемо ті, які зустрічаються найчастіше на уроках німецької мови в початковій школі.

 Види труднощів	 Психологічні причини	 Шляхи подолання
1. Учень погано знає алфавіт	1. Низький рівень розвитку механічної пам'яті. 2. Недостатній розвиток вольових якостей.	Надання допомоги з боку батьків.

	3. Розвиток загального інтелекту нижче вікової норми.	
2. Нечітко вимовляє	Недостатній розвиток мовлення	Використання артикуляційної гімнастики (сукупність особливих, із певною метою підібраних вправ, які допомагають укріпленню артикуляційного апарату)
3. При написанні пропускає літери або пише інші	1. Слабка концентрація уваги. 2. Слабкий самоконтроль за результатом своєї діяльності.	Розвиток фонематичного слуху
4. Припускається орфографічних помилок	1. Низький рівень розвитку обсягу та розподілення уваги. 2. Недостатній розвиток короткочасної пам'яті.	Акцентування уваги на знанні правил
5. Зазнає труднощів під час запам'ятовування нових слів	1. Недостатній розвиток слухової або зорової пам'яті. 2. Слабка мотивація учня. 3. Низький рівень розвитку довільності.	Активне використання ігрових методів навчання
6. Зазнає труднощів під час складання речень	1. Недостатній розвиток мовлення. 2. Низький рівень розвитку образного мислення, а також деяких розумових операцій.	Активізація знань, робота над словниковим запасом
7. Повільно „вмикається” в роботу, вимагає від вчителя декілька разів повторити завдання, яке необхідно виконати	1. Погана організованість уваги. 2. Погане сприйняття усного мовлення.	Організація уяви дитини, орієнтування її на сприйняття пояснення з першого разу

Засвоєння багатьох явищ лінгвістики, як правило, не виділяється в окремі елементи навчання. Учні 2-4 класів дізнаються про деякі граматичні та лексичні категорії, коли вживають їх у певних комунікативних потребах у складі мовленнєвих зразків не вдаючись до їх аналізу. Не вміючи оперувати категоріями, абстрактними поняттями, вони опановують конкретний мовленнєвий матеріал, вдаючись для цього до мисленнєвих операцій на власному їм рівні. Дехто з учених вважає, що для учнів 10-11 років стають уже можливими певні узагальнення на основі абстрактних передумов, але тільки за умови конкретизації цих передумов за допомогою наочної схеми або знайомих прикладів.

У навчанні іноземної мови абстрактне і конкретне поняття досить часто розглядаються поряд, як, наприклад, у ситуації, коли правило на використання певної мовної одиниці ілюструється прикладами. Важливо так організувати навчальну діяльність, щоб конкретне поняття завжди розглядалося учнем у взаємозв'язку з абстрактним під час оволодіння певним матеріалом.

Як відомо, в освітній програмі реалізуються освітня, виховна і розвивальна цілі навчання. Зокрема, освітня мета передбачає формування в учнів таких особистісних якостей як:

- усвідомлення функцій іноземної мови у навчальному процесі і у суспільстві;
- усвідомлення значень мовних явищ, іншої системи понять, за допомогою якої сприймається дійсність;
- розуміння особливостей власного мислення;
- зіставлення іноземної мови з рідною;
- оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країни, мова якої вивчається (країнознавство, лінгвокраїнознавство);
- залучення учнів до діалогу культур (іншомовної та рідної);
- уміння використовувати у разі необхідності різноманітні стратегії для задоволення дидактичних потреб (працювати з книжкою, підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).

Засобами іноземної мови відбувається виховання учнів, яке здійснюється через систему особистісних стосунків із новою культурою і процесом оволодіння нею. Цьому сприяє виховання в учнів:

- позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;
- культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому світі;
- емоційно-ціннісного ставлення до всього, що нас оточує;
- розуміння важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Оволодіння іноземною мовою сприяє розвитку в учнів:

- мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;
- готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;
- бажання до подальшого самовдосконалення у галузі володіння іноземною мовою;
- уміння переносу знань і навичок у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Усі цілі навчання досягаються у комплексі, підпорядковуються головній меті та реалізуються у процесі її досягнення і сприяють таким чином різнобічному розвитку особистості учня.

Оволодіння учнями іноземною мовою сприяє розвитку в них здібностей використовувати її як інструмент спілкування в діалозі культур і цивілізацій сучасного світу, вона розглядається як засіб міжособистісної взаємодії в умовах багатонаціонального і полікультурного світового простору.

Таким чином, учителю початкової школи важливо зацікавити учнів у вивченні іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивувати необхідність і значущість володіння іноземною мовою як неповторним засобом міжкультурного спілкування. Початкова школа має забезпечити наступність і безперервність процесу навчання іноземної мови у

всьому курсі середньої школи, сформувати базові навички і вміння, необхідні для подальшого розвитку комунікативної компетенції в основній і старшій школі. Вона має виховувати комунікативні потреби у пізнанні інших країн і народів, у пошуку друзів не тільки для спілкування, але й для розв'язання певних проблем власної життєдіяльності. На цьому етапі здійснюється формування навичок і вмінь спілкування в усній і писемній формах у межах визначених сфер і ситуацій у відповідності до вікових особливостей учнів і їхніх інтересів, на основі використання для цього прийнятих мовленнєвих зразків [2, с.6]. Учні вчаться виконувати нескладні творчі вправи і завдання, спрямовані на розвиток креативного мислення, у них формуються вміння переносити засвоєний навчальний матеріал в інші ситуації спілкування, давати оцінку певним явищам і діям.

Література:

1. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид.2-е, випр. і перероб. /Кол.авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002.- С. 260
2. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. Іноземні мови (2 – 12 класи). – К., 2005
3. Редько В. Молодші школярі... які вони?: Залежність ефективності навчання іноземних мов учнів початкової школи від їхніх вікових особливостей // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003.- №1.- С.22-30
4. Турищева Л.В. Психологічні причини можливих труднощів у молодших школярів при вивченні англійської мови // Англійська мова в початковій школі. – 2005.- №3, березень.- С.2-3